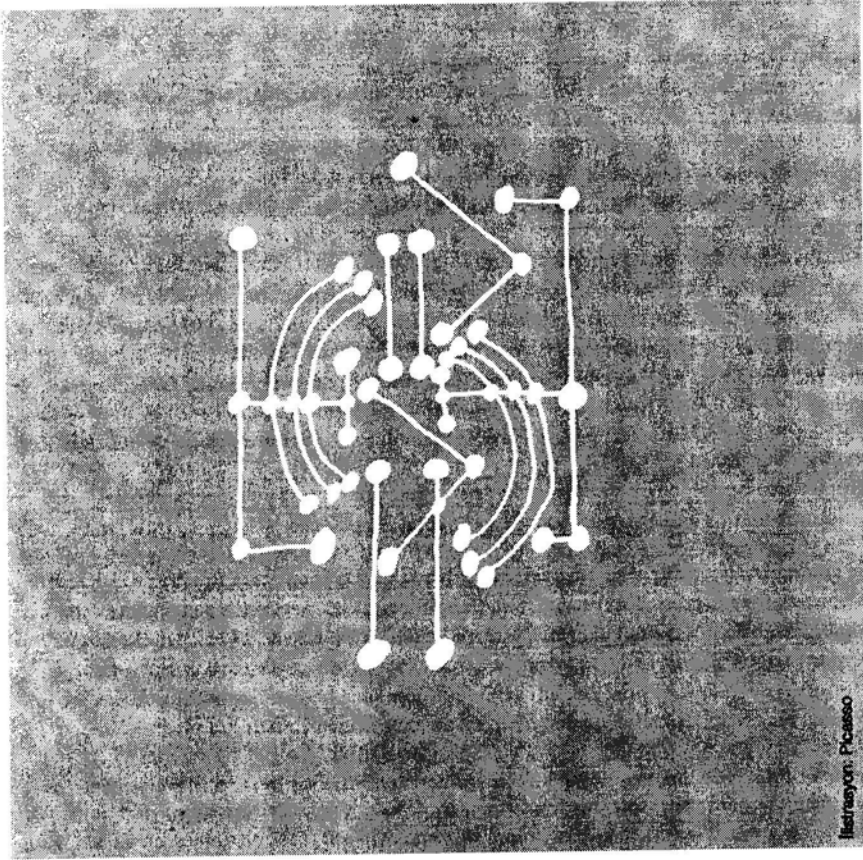

İHSAN ÜREN ŞİİRİMİZDE 1999 UFUK TURU

İstisyon: Picasso

Ufuk Turu Gezi Planı:

İlhan BERK (1918) Gülten AKIN (1933) Ruşen HAKKI (1936) Ülkü TAMER (1937) Ahmet UYSAL (1938)

Afşar TİMUÇİN (1939) Eray CANBERK (1940) Özkan MERT (1943) Nihat BÉHRAM (1946) Mehmet TANER (1946)

Sina AKYOL (1950) A.Hicri İZGÖREN (1951) Tahir ABACI (1952) Müslim ÇELİK (1954) Hilmi HAŞAL

Serdar ÜNVER (1955) İlyas TUNÇ (1956) Aytağ USLUTEKİN (1957) Osman Hakan A. (1959) Zeynep UZUNBAY (1961)

Birhan KESKİN (1963) Necmi ZEKÂ (1963) Faize ÖZDEMİRCİLER (?) (1976) Nilay ÖZER (1978) Zeynep KÖYLÜ

Ergin GÜNÇE
(1938-1983)

ŞİİRİMİZDE 1999 UFUK TURU

İçimde bir dal kırıldı.

Oysa bu duyguyu yaşadığım ay nisanı. Evet, şairin dediği gibi ayların en zalimiymiş nisan... Zalimdi; çünkü, her yer yemyeşilken, çiçekler açmış, ağaçlar meyveye durmuşken, Bursa'nın iki değerli edebiyat dergisi *Düşlem* ve *Yeni Biçem* kapaklarını duyurmuşlardı. İçimde bir dal kırıldı.

İster romantik bulun, ister böyle değerlendirme yazısı olur mu deyin? Umurumda değil, duygularım böyle! O çıt sesini duydum; üç ay tek satır yazamadım. Kendimi toparlamam çok zor oldu. Cümlelerim bir türlü kekemelikten kurtulamıyor; kırılan dal büyük hasar vermiş bana! Amaçsız bir adam olup çıkıverdim! Emekli kahvesi alışkanlığım yok, hatta bağ bahçeden bile kopmuşum yazı yüzünden, kalıverdim ortada.

Edebiyat dergilerinde okuduğum şiirleri bilgisayara girerek kendimi çok zor toparladım. Böylece '99 yılının büyük bir şiir dökümü çıktı ortaya. Onları okurken kendime göre imlerle değerlendiririm. Bu değerlendirme çok mu sağlıklıdır? Yok, bu konuda kendime bile güvenmem. Çünkü, şiir değerlendirmenin bin bir çeldireni vardır! Bir buna güvenirim ben. Görece, yine de bir değerdir. Zaten kendi görüşlerime göre bir döküm yapacağım burada. Kuralın sözü mü olur? Görüşler, benim özel görüşlerimdir! Sizler de istediğiniz yargıya varabilirsiniz. Bunun zorluğu en az 20-30 kadar dergi incelemekten geçiyor.

Sıradan insanının böyle bir lüksü olamayacağına göre, çıkar yol, birçok değerlendirme yazısını birleştirip bir sonuca varmaktır.

Şiirimiz '99. yılı için; genel bir yargıya, uzun süre varamadım. Bunun için duygusallığımı suçladım bir ara. Bir türlü değerlendiremem; ad veremedim. Silik diye-medim, önüme çok iyi şiirler, yeni şairler çıktı. Donuk diyemedim, zaman zaman şiir yönünden çok zayıf bulduğum *Varlık* ve *Adam Sanat* bu yıl çok iyi, bol ünlü dolgun sayılar verdiler. *Kitaplık* hiç boş çıkmadı! Gerçekten çok iyi şiirler yayımladı. Hele tanıttığı yeni şairler, güven verdiler, artlarında sorular bırakmadılar. Acaba dedim, dergilerin bu iyi niteliği, bizim kapanan dergilerimizden olmasın? Olur mu olur?

Sonra güneyde bir afeti ceylan göründü, özel sayılarıyla: *Bahçe!* Güzel işler yapmışlar, doğrusu *Bahçeleri* çok geç görüp çok az inceleyebildim. Dağıtım olarak Bursa'da adres vermişler, ama sordum soruşturdum adını duyan yok, telefon ile sipariş verdirdim. Haksızlık yapmayayım ama; özel sayılar bitpazarı gibiydi! Gençler için evet, yararlı, ama temcit pilavı şiirleri hiç mi düşünen yok! Dergicilik bu mu?

Bu yıl antolojiler yılı oldu. Daha da olacağı benzer. Hiç itirazım yok, toparım ben, bazı gençler de alır. Kolaylığı var!

Buradan Refik Durbaş'a söyleyeceklerim var: Abdullah Özkan'la birlikte Boyut Yayınlarında çıkardığınız *Cumhuriyetten Günümüze Türk Şiiri Antolojisi* çok geniş, çok zevkli, büyük emek ürünü bir yapıt olmuş, tebrik eder, ellerinize sağlık derim. Ama büyük bir ayıbınıza işaret edeyim Mehmet H. Doğan'a Aralık ayı başında sorduğumda göndermemişsiniz, ayıp değil mi? Sen söyle emekçi kardeşim Durbaş! (M. H. Doğan'ın 7 yıllığını kullanmadınız mı?) Bugünlerde gönderdiyseniz size bir adet kocaman özür borçlu olurum. Sakın ha! Herhangi bir savunmaya sığınma! Ben söz söylemekte zorlanıyorum, ne diyeyim daha!

YK.Yayınları, Enis Batur'un havasından mı suyundan mı bilinmez, şiir vadisinde öylesine verimli ve önemli işler yapıyor ki bu konudaki değeri ilerde sanırım çok iyi anlaşılacaktır, şairlerin o kadar nankör olduğunu sanmıyorum ben! Yayınlanan toplu yapıtları görenler sanırım bana hak vereceklerdir: Mehmet Taner: *Küflü Şimşek*, Sina Akyol: *Belki Çiçek Dağına*, Süreyya Berfe: *Kalfa*.

Adam Y., Noyirmiyedi Y., Varlık Y., Yön Y., Öteki Y., Milliyet Y., Hera Y, Om Y.
iyisi mi saymayayım. Bilmek bilmiyor, yerim dar. Siz ; Sevgili Mehmet H. Doğan'ın

Adam Sanat 2000 Yılığına başvurunuz lütfen...

27 Edebiyat dergisinde; şiir peşinde koşup, notlar alıp, değerlendirmeler yaparken
bu arada ilk tura katılacak şairler de belirmeye başladı. Şiir seçimim bittiği zaman, ilk turun
şair listesi de ortaya çıktı:

Ufuk Turu İçin İlk Düşünülen Şairler:

1-1914 Fazıl Hüsni Dağlarca, 2-1926 Mehmet Başaran, 3-1938 Ahmet Uysal,
4-1943 Süreyya Berfe, 5-1946 Mehmet Taner, 6-1951 Gültekin Emre
7-1952 Enis Batur, 8-1953 Metin Cengiz, 9-1953 Şükrü Erbaş, 10-1953 Veysel
Çolak, 11-1954 Ali Cengizkan, 12-1954 Hüseyin Ferhad, 13-1956 Sefa Kaplan, 14-
1956 Mahmut Temizyürek, 15-1957 Engin Turgut, 16-1958 Mehmet Yaşın, 17-1961
Zeynep Uzunbay, 18-1963 Ali Asker Barut, 19-1963 Enver Topaloğlu, 20-1964 Nazmi
Ağıl, 21-1964 küçük İskender, 22-1965 Hakan Savlı,
23-1967 Derya Çolpan, 24-1968 Bejan Matur, 25-1976 Nilay Özer
+-1926-1999 Can Yücel

Bu yıl dergilerdeki bir uygulama bana oldukça yararlı geldi: Yeni bir şey değil,
ama her dergi yapmıyor. *Varlık* dergisi ara sıra bazı şairlerin 3-5-7 şiirini birden
yayımlıyor. Tem ve izlek bütünlüğü olan şiirler yayımlanınca daha doğru kanılara
varıyoruz o şair hakkında. Hele bu şairler, *Kitap-lık* dergisindeki yenilerin tanıtım
yayınlarında çok yerinde oluyor. Hiç olmazsa bazı sayılarda *Varlık*'ın yaptığı gibi
yapılsa iyi olur sanıyorum.

1999 yılı dergilerinde ilk okuyuşta başarılı bulup beğendiğim, bilgisayarıma işlediği şair-
ler ve şiirleri şunlar:

Şair: Adı, Soyadı:	Şiir Adı:	Yayın Organı:
=====	=====	=====
1-1914 F.H. Dağlarca	"İz"	Milliyet Sanat 461
2-1918 İlhan Berk	"Evler"	Kitap-lık 36
3-1925 Arif Damar	"Yol"	Varlık 1099
4-1926 Mehmet Başaran	"Orada O Yamaçta"	Adam Sanat 163
	"Emar Tünelinde"	Adam Sanat 167
5-1926-1999 Can Yücel	Alavara, Mekânım Datça Olsun	Bulut Y. Mart 1999 Bulut Y. 1999
6-1933 Gülten Akin	"Kırmızı Patikler"	Kitap-lık 36
7-1933 Cevat Çapan	"Eski Günler Artık Uzak Bize"	Milliyet Sanat 461
8-1933 Ahmet Necdet	"Mum Yandı/Zaman Yandı"	Varlık 1105
9-1936 Ruşen Hakkı	"Yırtılan Gecede"	Adam Sanat 168
10-1937 Ulkü Tamer	"Kavaklık'ta Bir Akşam"	Kitap-lık 35
11-1938-1983 Ergin Güneç	"Gömme Töreni", "Hızla Eskiyo Yüzüm"	Adam Sanat 161
12-1938 Ahmet Uysal	"Dağ Öğretisi", "Yağma"	Düşlem 22, 24
	"Unutulmuş Bir Mektuptur Aşk"	Bahçe 13
13-1939 Afşar Timuçin	"Korkak Kadınlar Korosu"	Varlık 1097
14-1939 İhsan Üren	"Sözcükler"	Yeni Biçem 69
15-1940 Eray Canberk	"Yakından Uzağa" Varlık 1096	
16-1940 İtiket Demirağ	"Gitmek Nereye?"	Şiir Ok'u 18
17-1942 Hüseyin Atabaş	"Gölgesi İçine Düşen Göl"	Bahçe 13
18-1942 Atal Behramoğlu	"On Ayrılık Şiiri"(3.9.)	Adam Sanat 158
19-1943 Süreyya Berfe	"Veronika'ya, Kiyevskoye'ye"	Defter 36
20-1943 Sennur Sezer	"Hergele Şiirler"	Varlık 1098

Şair: Adı, Soyadı:

=====

Şiir Adı:

=====

Yayın Organı:

=====

21-1944 Refik Durbaş	"Gölgesi Yalnızlığın"	<i>Adam Sanat</i> 159
	"Gerçekten Geldi mi Güz"	<i>Adam Sanat</i> 162
22-1944 Özkan Mert	"Bir Aşk Şiiri 'Sana' II."	<i>Varlık</i> 1104
23-1946 Nihat Behram	"İnsan ki Hasreti Kadar"	<i>Varlık</i> 1101
	"17 Ağustos Ağdı" <i>Varlık</i> 1105	
24-1946 Ahmet Özer	"Taşa Atılan Düğüm"	<i>Milliyet Sanat</i> 462
	"Kendine Yolculuk"	<i>Yeni Biçem</i> 70
25-1946 Hüseyin Peker	"Nabız Ölçümleri" <i>Yeni Biçem</i> 70	
26-1946 Mehmet Taner	"Baharatçılar", "Demirbaş Kalpazanlıklar"	<i>Varlık</i> 1106
	"Rıza Hançeri"	<i>Kitap-lık</i> 35
	"Sözcükler"	<i>Kitap-lık</i> 38
	"Şapka"	<i>Ludingirra</i> 8
28-1947 Metin Güven	"Unutmak İyidir"	<i>Yeni Biçem</i> 69
29-1947 Gülseli İnal	"Babilonia Fahişesi"	<i>Defter</i> 36
30-1948 İnci Asena	"Varsayım", "Aradan Çıksın Diye"	<i>Adam Sanat</i> 167, 168
31-1949 Halki Aktunç	"Şiir Nasıl Karşılır"	<i>Milliyet Sanat</i> 461
32-1950 Sina Akyol	"Çalıştım", "Ev İçli Haiku'lar"	<i>Kitap-lık</i> 35
	"Lirikler", "Kum"	<i>Varlık</i> 1104
	"Şiirya"	<i>Düşlem</i> 24
33-1950 Nuri Demirci	"Kılıç Arığı Poe-tik-ler"	<i>Düşlem</i> 21
34-1950 A.Hicri İzgören	"İçtima"	<i>Adam Sanat</i> 161
35-1951 Tahir Abacı	"Sen Ordasın"	<i>Milliyet Sanat</i> 461
36-1951 Gültekin Emre	"Fanus", "Tekboynuzlu..", "Alacakaranlıkta.."	<i>Kitap-lık</i> 38
37-1952 Enis Batur	"Eski Defter"	<i>Defter</i> 36
38-1952 Abdülkadir Budak	"İsli Lamba"	<i>Adam Sanat</i> 168
	"Cicikler", "Şiir Uyanmaya Başlıyor"	<i>Adam Sanat</i> 158, 167
39-1952 Müslim Çelik	"Ayna"	<i>Varlık</i> 1098
40-1952 Oya Uysal	"5 Eylül"	<i>Adam Sanat</i> 165
41-1952 Ergin Yıldızoğlu	"Dua", "Son Şarkı"	<i>Varlık</i> 1103
42-1953 Metin Cengiz	"Derin Kesik"	<i>Düşlem</i> 23
43-1953 Şükrü Erbaş	"Kimsesiz Bellek"	<i>Kitap-lık</i> 37
44-1953 Ali Cengizkan	"İnce Öfke", "Sabırsız Özlem"	<i>Varlık</i> 1099, 1105
45-1953 Veysel Çolak	"Hazer İçin Birkaç Sanı Gül" (1,4,8)	<i>Adam Sanat</i> 162
46-1954 Hüseyin Ferhad	"Sistem Çöktü".	<i>Yeni Biçem</i> 72
47-1954 Hilmi Haşal	"Son Şarkı"	<i>Milliyet Sanat</i> 462
	"Kopuşma"	<i>E Der. Şiir '99 Ant.</i>
48-1954 Arife Kalender	"Eylül Söylencesi"	<i>Yaşamın Edebiyat</i> 15
49-1954 Leylâ Şahin	"Anzelya"	<i>Şiir OK'u</i> 18
50-1955 Oğuzhan Akay	"Aşkları Kurtarma Timi"	<i>Adam Sanat</i> 168
51-1955 Roni Margulies	"Mahkeme"	<i>Adam Sanat</i> 164
52-1955 Muraathan Mungan	"Çöl Terzisi"	<i>Kitap-lık</i> 37
	"Eski Zaman Aktarları"	<i>Ökü:</i> 61
53-1955 Serdar Ünver	"Kazi", "Dün"	<i>Yeni Biçem</i> 70, 72
54-1956 Yusuf Alper	"Sana Seni Çarparak"	<i>Varlık</i> 1101
55-1956 Haydar Ergülen	"Ben Başkasının Kervanı Olsam.."	<i>Adam Sanat</i> 164
56-1956 M.Temizyürek	"Kısa Tanrı Tarihi"	<i>Defter</i> 36
	"İnsan Bir Kelebeğdir"	<i>Defter</i> 37
	"Tanelenen Sözler"	<i>Düşlem</i> 23
57-1956 İlyas Tunç	"Sağır Midye"	<i>Pencere</i> 18
	"Carmen", "Charing Cross Road"	<i>Kitap-lık</i> 36
58-1956 Sefa Kaplan	"İkindilik"	<i>Varlık</i> 1103
59-1957 Muzaffer Kale	"Kavgalı Küçük Fener"	<i>Defter</i> 36
60-1957 H. İbrahim Özcan	"Kırklar Kitabı"	<i>Varlık</i> 1100
61-1957 Hasan Öztoprak	"Bahçedeki İyiliğe Aşına"	<i>Milliyet Sanat</i> 461
62-1957 Engin Turgut	"Zaman Melektir Herkese Uğramaz"	<i>Bahçe</i> 14
	"Mumya"	<i>Kitap-lık</i> 37
63-1957 Aytağ Uslutekin	"Diloğlani", "Ölüm Bohçası"	<i>Kitap-lık</i> 38
64-1958 Mehmet Yaşın	"Hüsnü-yusuf"	<i>Adam Sanat</i> 167
	"Elveda", "Çevir Sayfayı"	<i>Varlık</i> 1101, 1104
65-1959 Osman Hakan A.	"Kuyu"	<i>Yeni Biçem</i> 69
66-1959 Salih Mercanoğlu	"Ölü Defteri"	<i>Ökü:</i> 60
67-1960 Perihan Mağden	"Teneke Trampet"	<i>Ökü:</i> 64
68-1960 Çiğdem Sezer	"Dünya Rüyasına Yorum"	<i>Yeni Biçem</i> 72
	"Gece Halleri"	<i>Yeni Biçem</i> 72
69-1961 Zeynep Uzunbay	"Gibiydim, Değildim"	<i>Bahçe</i> 16
	"Flu Fotoğraf"	<i>Varlık</i> 1099
70-1962 Hüseyin Alemdar		

Şair: Adı, Soyadı:**Şiir Adı:****Yayın Organı:**

71-1962 Adnan Satıcı	"Tevriye"	Varlık 1105
72-1962 Betül Tarıman	"Beyaz"	Varlık 1101
73-1963 Birhan Keskin	Yeryüzü Halleri/1-4 "Dağ", "Ova"	Kitap-lık 37
74-1963 Cihan Oğuz	"Yağmur Duası"	Yeni Biçem 72
75-1963 Enver Topaloğlu	"Gövdesinden Ayrı Uçan..."	Defter 36
	"Ses Lütfen..."	Varlık 1096
76-1963 Necmi Zekâ	"Çin Odası", "Mütfekler"	Varlık 1101, 1105
77-1964 Nazmi Ağıl	"Don Kışot Köy...", "Şefkatin Yüreği"	Adam S. 163, 165
	"Ödeşme"	Bahçe 14
78-1964 Ali Asker Barut	"Kırık Mandolin"	Adam Sanat 158
	"Can Gelmiyor Boğaz'dan"	Adam Sanat 167
79-1964 küçük Iskender	"Azra", "Lösemi"	Adam Sanat 165, 166
	"Tek Tıp Kıyafet"	Ludingirra 8
80-1964 Osman Olmuş	"Hepimizin İnceldiği Yer"	Varlık 1100
81-1964 Altay Öktem	"Sali"	Yeni Biçem 70
	"Hakkın Var Bana"	Milliyet Sanat 461
82-1965 Hakan Savlı	"Yapraklar"	Adam Sanat 167
83-1965 Hakan Tokar	"Şiir Karası", "Şehir"	Kitap-lık 35
84-1967 Derya Çolpan	"Pencere ve Su", "Sarıç"	Kitap-lık 36
85-1967 Halil Gökhan	"Valiz Sıkıntısı"	Ludingirra 8
86-1968 Bejan Matur	"Kör Bir Maras Bıçağı"	Defter 36
	"Orada Işık Aşkı Çağırır"	Adam Sanat 164
87-1969 M. Can Doğan	"Kurt Dağı"	Defter 37
88-1974 Rıdvan Arifoğlu	"Fırıldak", "Ölü Kent"	Kitap-lık 38
89-1974 Emel Güz	"Rüzgâr Güllü"	Varlık 1106
90-1975 Serap Erdoğan	"Başboş Gece Sözleri"	Düşlem 21
91-1976 Nilay Özer	"Manolya", "Balıkpazarı"	Adam Sanat 158, 167
92-1978 Zeynep Köylü	"Zan"	Bahçe 14
93- Bayram Balcı	"Canına Değmez Hayat"	Defter 36
94- Cüneyt Uzunlar	"Ney ile Klarnet"	Şiir OK'u 19
95- Fatin Hazinedar	"Kahkaha Kırıkları"	Düşlem 22
96- Faize Özdemirciler	"Tevekkül", "Terapi"	Yeni Biçem 70, 71
97- İmgehan	"Kesilecek Boyna..."	Ludingirra 8
98- Emel İtem	"Yahut Öteki"	Ludingirra 8
1999 Yılı Yaşar Nabi Nayır Şiir Gençlik Ödülünü Paylaşanlar:		
99-1975 Zafer Ekin Karabuy	"Yara Bandı", "Kağıtan Gemi"	Varlık 1102
100-1981 Can Bahadır Yüce	"Denizde Ölmek", "Turkuvaz"	Varlık 1102

Şiir seçme çalışmalarım sırasında yepyeni bir liste oluştu, Ben de son listeyi uygulayarak alternatif bir tur grubu oluşturdum:

Ufuk Turu Gezi Planı:

İlhan BERK **Gülten AKIN** **Ruşen HAKKI** **Ülkü TAMER** **Ahmet UYSAL**
(1918) (1933) (1936) (1937) (1938)

Afşar TİMUÇİN **Eray CANBERK** **Özkan MERT** **Nihat BEHRAM** **Mehmet TANER**
(1939) (1940) (1943) (1946) (1946)

Sina AKYOL **A.Hicri İZGÖREN** **Tahir ABACI** **Müslim ÇELİK** **Hilmi HAŞAL**
(1950) (1950) (1951) (1952) (1954)

Serdar ÜNVER **İlyas TUNÇ** **Aytuğ USLUTEKİN** **Osman Hakan A.** **Zeynep UZUNBAY**
(1955) (1956) (1957) (1959) (1961)

Birhan KESKİN **Necmi ZEKÂ** **Faize ÖZDEMİRCİLER** **Nilay ÖZER** **Zeynep KÖYLÜ**
(1963) (1963) (?) (1976) (1978)

Ergin GÜNÇE
(1938-1983)

Şiirimizin gezi turuna, gönülünüze göre katılabilirsiniz. Şairleri yan yana, alt alta, çapraz okumalar yaparak dolayabilirsiniz. Bu türlü okumalar değişik tatlar sunacaktır size, bir de öyle deneyin lütfen...

İLHAN BERK (1918) :

Vira Bismillah! Şiirimizin en genci; kolay gele... Evlerin tarihi, coğraf-
yası, fızıği, kimyası, resmi, elişişi...vb...vb... Binlercesi... Demek ki artık
sıra gelmiş, evlerin küçük Tanrılarına..

Evi, varoluşundan beri koruyan ocak ve aile Tanrıları hep olmuştur.
Anadolu'nun insanları, bilinen tarih ve bulgulara göre evi ve ocağı koru-
yan ev Tanrılarının ilk yaratıcılarındandır. Bu geleneğin kalıntıları bugün hâlâ
sürmektedir...

Berk Usta, daha yeni yeni başladı; evin ıcığına cıcığına... Yol verin Ustaya,
yol verin Maşallah...

EVİN KÜÇÜK TANRILARI

1

Tavan	Merdiven
Tavan, evi bilmez.	Ev, merdivenin dilini anlamadığını söylemiştir.
(<i>Kendini ev sanır.</i>)	Bilinçaltına açılır merdivenler. (<i>Dolunayın büyük aydınlığına.</i>)
Gökyüzü, tavanı, evin!	Merdiven, evin karanlık varlığı.
Tavan gözün düş uğrağı. (<i>Taşan göğün.</i>)	Merdiven, iç yolculuğu evin.
Biryapraktır tavan, anı yüklü.	Merdiven cenini, evin.
Ev, tavanla çatıyı görmezliğe gelir.	

Balkon

Balkon, kendini kosmos bilir. (<i>Küçük Fenikeli.</i>)	Eşik
Balkon, çocukların asılı tını! (<i>Geceleri dolaşmalı balkonlar.</i>)	Eşik evin küçük tanrısı.
Balkonlar, gözü evlerin.	Bilinmeze, açılır eşikler.
Balkonları hiç anlamamıştır, evler.	Evden uzaklaşmadır eşik. (<i>Uzantısında göğün.</i>)
Balkon, alkolik çocuğu, evin.	Eşik, bir başka yerdir. Eşik, söyle şarkını!

İlhan BERK
(*No İKİ Dergisi, 1999*)

Gülten AKIN (1933):

Gülten Akın; 1999 yılı Altın Portakal Şiir Ödülünü *Sessiz Arka Bahçeler*'le aldı. Zamanın; uçucu, geçici yönünü somutlaştırmak, Akın gibi ustaların çabalarıyla oluyor ancak...

Zaman, betona kazındığı gibi, belleğimize de kâzınıyor böylece...

Zaman, şairlerin en çok uğraştıkları sorunlardan biridir. Zaman, gittikçe nitelik kazandırdığı bir şarap gibi Akın'ın şiirini de olumlu etkilemektedir.

2

KIRMIZI PATİKLER

betona işleyen zaman
açtım, kırmızı patikler
orda kapının önünde

betona işleyen zaman
açtım, demir parmaklıklar, hücre
orda kapının ardında
kırmızı patiğın sahibi

betona işleyen zaman
açtım uzaktı sisliydi
sağaldı mı örselenmiş yerleri

betona işleyen zaman
kimi anıları kül örttü
unutmadım kırmızı patikler
içerlerde gizli

betona işledi zaman
belki o beni unuttu

Gülten AKIN
(*Kitap-lık 36, Bahar 1999*)

RUŞEN HAKKI (1936):

17 Ağustos İzmit depreminin doğrudan vurduğu şairlerimizden biri de Ruşen Hakkı'dır.

Yalın sözcüklerle depremi betimlemesi, öykücülüğünün olduğu kadar, şair sezgisinin de eseridir. Yalın şiiri, böylece keskin kılıç acıtlılığına varıyor ve etkisi müthiş vurucu oluyor...

Bizden de bir geçmişler olsun Sevgili Şairimize...

YIRTILAN GECEDE

3

Gece yırtıldı
göğü gördüm
şaşılası yakındı!
Yıldız toplardım
çocuk olsaydım!

Gece yırtıldı
denizi gördüm,
bir alev topuyla geldi
Gölcük'te Kavaklı'yı
Değirmendere'de
sahili yutan dalgalar!

Gece yırtıldı
çaresizliği gördüm,
batacak bir gemiydi sanki ev
öylesine korkunç sallandı
ve bütün sesleri boğdu
dipten gelen uğultu!

Gece yırtıldı
korkuyu gördüm,
savruldum oradan oraya
ve inanılmaz bir aşkla sarıldım
kırk yıllık karıma!

Ruşen HAKKI
(Adam Sanat 168, Kasım 1999)

ÜLKÜ TAMER (1937):

Yalnız masallarda mı mezarlığı olmayan köy arayanlar olur? Ölümden öte köy var mıdır?

İyi ki Ülkü Tamer; şiiere dönüp ölüm gerçeğinin bir de dost yüzünü göstermeye girişti. Ölümü, vuslat gibi algılayanlar yaşamlarında daha mı mutlular acaba?

Giyotin'in usta şairi, neredeyse toplumumuzun her köşe başında rastlanan Bilgiç Dede rolünü ne güzel Bilbil Hoca olup üzerine almış. Olgunluk, böyle bir dereceye yaklaşmak mı ola, sevgili Tamer?

4

KAVAKLIK'TA BİR AKŞAM

Ölüm, haritaları dolaşan bir diyar imiş.

"Kendisi bir diyardı" diyordu Nahsen,
"ama yerinde dumas,
su söğütün yaprağını yel üfürür ya,
onun gibi kıpraşır durur boyuna,
sonunda vurur kendini göğün karasına,
Azrail kuşunun kanadında cerre çıkar,
Alır satar, alır satar,
Alıp sattığı ne ola diyeceksin?
Başka haritalar."

Düşünüyordu Bilbil Hoca:
"Ölüm, haritaları dolaşan bir diyar mıdır,
yoksa haritalarda solan bir diyar mıdır?"

Gün, dünü kathyordu sessizce...
Sekerek cerenler gidiyordu gözlefinin ardından.

Secaat Nahsen bir türküye başladı,
kendisinin bile bilmediği bir türküye:

"Ardında yokuşlu yolum
İçimde dikenli gülüm
Avluna sığındım işte
Bana bir döşek ser ölüm."

"Bırak yorgunluğun ağıdını" dedi Bilbil Hoca.
"Adam olana yaraşmaz bu,
Ben de dolaştım haritaları,
Buradan Kırkayak'a varmaz ölümün hükmü.
Scheryıldızının sırtına bindim de dolaştım,
Azrail kuşunu hiçbir yerde görmedim."

"Çok aslanlar düştü topraktan gökyüzüne."

Dağın akşam,
Dağın ölüm,
Dere kıyısı bile yükselmiş,
mangalın üstündeki dumana karışmıştı

Ölüm, haritaları dolaşan bir diyar imiş.

"Açtı kapıyı geldi yâr imiş."

Ülkü TAMER
(Kitaplık 35, Kış 1999)

AHMET UYSAL (1938):

Son yıllarda ardı ardına şiirde büyük başarılarla ulaştı Sevgili Uysal... Bu yıl da 1999 Yunus Nadi Şiir Ödülü'nü *Acının Gümüşi* ile aldı.

Uysal gibi çalışkan, titiz bir şairin ödüllendirilişi çok yerinde olmuştur.

Uysal, şiire, geniş bir perspektiften baktıkça daha somut imgeler bulacak, içtenlikli etkin söyleyişini daha da geliştirecektir.

Uysal'ın, cömert bir önerisi var şair kadınlarımıza: Bir aşk mektubu yazın ve onu unutun... diyor. Biliyorum ki bu öneriyi Uysal, şairlerin aşksız, kurak, hatta çölden farksız yüreklerinde bir yangın çıkarmak için yapmaktadır.

Önerisinin, şairlere sağlayacağı varslılığı biliyor Uysal!

5

UNUTULMUŞ BİR MEKTUPTUR AŞK

kırılğan günler edinmişsen
altmışından sonra, bir çiçeği
koklar gibi tutacaksınız demektir bu
tutarken saydam ellerimi

aşkın önüne geçen şiirler beklemesin
artık benden sevdiğim kadınlar

ve bütün güzel kadınlar, beni
öper gibi öpsünler yaz ırmaklarını
sevgilim olan, kızım olan, ıssız
ormanım olan ülkemin o kadınları

ölümü ardına almış, çağcıl
soluğumdur yarışır durur hâlâ atlarla

ben yalnızca bir tanımı arıyorum
belki de, büyüü yorumlar yorumunu
diyelim ki: aşk bir mektuptur
bir şairin göndermeyi unuttuğu

ey ülkemin en güzel şair kadınları
bana bir mektup yazın ve unutun onu

Ahmet UYSAL
(Bahçe 13, İlk Yaz 1999)

AFŞAR TİMUÇİN (1939):

Soru sormak; bunalımdan, çıkmazdan kurtulmanın başlangıcıdır. Sorularında haklı olanlar; yapılan haksızlıkların önüne geçmek için cesaret kazanırlar.

Doğruluk, özveri, iyilik, tüze gibi kavramların önüne geçirilen ve yüceltilen güzel-lik; tek başına ne gibi bir değeri ifade eder?

Şairin, korkak kadınlar için sancı duyması mı duyarlığının kanıtı?

6

KORKAK KADINLAR KOROSU

Boşuna çarptı yüreklerimiz
Gelip geçiciyi duyurduk her şeyde
Avcısı olmayan kuşlarınız biz
Vurulmayı bekliyoruz gene de

İçimizin kurumuş ot kokusu
Bir yenilgiyi duyurmaz elbette
Ama yetkinlikleri anımsatacak
Güzelliklerimiz hani nerede

Göçebe ruh kendini çabuk bitir
Her şeyin sonsuz güzel olduğu yere dön
Ya da umutsuzluğun karanlık çukuruna gir
Acı zehirlerle geç kendinden

İçini ağır karanlıklarla yıka
Öylece bir yoklukta unut her şeyini
Gözlerini bıçaklarla oyman yetmez
Yükseklerden at parçala çirkinliğini

Bir akşam kırık bir sunağın önünde
Bu şarkıyı söyledi korkak kadınlar
İçlerinden biri bağırdı- ey çölleri sulayan
Bize bir damla düşmeyen yağmurlar

Afşar TİMUÇİN

(Varlık 1097, Şubat 1999)

ERAY CANBERK (1940):

Karmaşık ve hızlı çekimli yaşamımızdan sahnelere duygulanamayacak denli hızlı bir yaşam sürüyoruz... Bu durum, bizi vurdumduymaz gibi göstermektedir. İşte bu duyarsız yapımızın birçok özelliğimizi yok ettiğine dikkat çekiyor Canberk.. Toplumsal cangılımları ne güzel verip, sorumluluklarımızı anımsatıyor şair...

YAKINDAN UZAĞA

7

çeşit çeşit insan görüyorum sokakta
rastgele karşıma çıkan
tanış değiliz tanıdık değiliz
geçişip gidiyoruz öylesine her zaman

bana anımsattıkları şeyler var oysa
yüzleri örtüyor başka yüzlerle
gazetelerdeki resimler televizyon görüntüleri
bir bir canlanıyor kafamda

yakın çekim yaşıyor gibiyim
uzakta yaşanan acılarla

işte kanı deli çağında bir delikanlı
işte bir genç kız çiçeksi
düşten bir köprüde buluşmaya gidiyorlar
iki yüreği de sarmış sevdâ ateşi

el ele geldiklerinde
yığılıp kalıyorlar birbirlerine sarılmadan

işte bir yaşlı adam
yürüyor anılarına dayana dayana
biraz soluklanmak için durduğu an
görünmeyin bir cellâdın erişiyor laneti
ve anılar bir yana kendi bir ya

işte bir genç kadın alımlı
düşünde düşüncesinde ve teninde
bir tek sevgili erkeğinin taşıyor izlerini
birden ak göğsünün üstünde kararan
yabancı ve yabansı bir erkeğin pençesi

işte bir ana olmalı
gözlerinden koparıp alamamışlar sevecenliği
oğlundan kalan boşlukta yürüyor yan yana
oğlu – haksız bir savaşta kurban ve kahraman–

işte sarı kâkülleri gözlerine giren
çengel bacaklı afacan bir oğlan
seviyordur kuşkusuz kırmızı şekerleri
daha varmadan şekerçi dükkânının önüne
kırmızı bir leke alında iri

keskin bir nişancıdır hayatı vuran

biliyorum bunlar uzakta yaşanan acılardan başka ne
bir haberdan bir resimden bir görüntüden bellekte kalan
ama neden kıpırtısız duruyor ölmüşçesine
delikanlı genç kız ana genç kadın
yaşlı adam ve sarışın oğlan

Eray CANBERK
(Varlık 1096, Ocak 1999)

ÖZKAN MERT (1944):

Şair, yeni ve değişik hiçbir şey söylemiyor. Hatta şöyle diyebiliriz, o kadar bildik şeyler söylüyor ki, zamanımızdan 5. 000 yıl önceki Sümer Prensesinin sözcüklerinden ayrı hiçbir şey söylemiyor bile diyebiliriz. Güneş altında söylenmedik söz yoktur, diyenler aşk konusunda öylesine haklılar ki!

Bu şiiri buraya neden aldınız diye sorabilirsiniz. Biz, herhalde bu duyguların yapmacıksız söylenmişine hasret kaldık, hatta yapmacıksız sevgi sözlerini duymaz olduk gibi geliyor bana... Sevgi sözcükleri gereksinim duyulan sözcüklerden olduğu için, çok aldatıldığımız, yanılıp oltaya geldiğimiz sözcüklerdir.

Çağımızın derdi: bu sözcükleri gerektiği kadar kullanmamak değil, tam tersi, özençsiz, duyarsız, içtenliksiz ve çok kullanmaktır.

Son dizelerindeki içtenlik yüzünden katlandım ben de Özkan Mert'in bu şiirine...

BİR AŞK ŞİİRİ 'SANA' (II)

8

Bir ilkbahar sabahı kadar güzel
kelebekler kadar hafif sevgilim öpücüklerin.
Ben'se bir *dağ kulübesi*yim
O öpücüklerin üzerine konduğu.

Ne zaman seninle sevişsek
gözlerinin rengini alıyor gece:
Ne zaman öpsem seni dudaklarından
yıldızlara asılı sallanıyor kalbim.

O kadar güzel oluyorsun ki bana bakışınla
çılgın güzellikteki omuzbaşlarınla:
Senin adını alıyor tüm kuşların kanat vuruşları.

Hele bana duruşun yok mu?
Bak işte! O'nu ben bile anlatamam
çünkü tek bir kişi oluyoruz yeryüzünde.

Avuçlarının içini öpsem
avuçlarının içinde menekşeler açıyor.
Sırtını hiç sorma: Ne zaman sırtını öpsem
bembeyaz bir bulutun içinde kayboluyorum.

Zaten seninle sevişmek
kuş seslerinden inip
bulutlara binmek gibi bir şey.

Özkan MERT
(Varlık 1104, Eylül 1999)

NİHAT BEHRAM (1946):

İlk anda şiirin başlığı, sardı kavradı beni... Acaba Anadolu'lu bir duyguyu mu anımsattı bana? Çok cana yakın geldi, sıcaklığımı duydum. Oysa hep bildik şeyler söyleniyordu! İçtenlik mi beni böyle alıp götüren...?

İNSAN KI HASRETİ KADAR 9

Aşksa:

sağır olsa dile döner seslenir..

Düşse:

eni sonu suya düşer ıslanır..

Aşktañ öte başka hangi tohum yeşerir
hangi dal sürgün verir ezildiğı yerinden?

(.....Dolunaydı...Dağların buğulandığı,
toprağın yoncalandığı aydı.. Öpsem,
yaralanır sandığım
çiçekler kadar körpeydi bahar..
Bir yanını sazınca külhan,
yağırz, cıvan, atmaca;
bir yanını nazınca uslu,
suskun, ıssız, utangaç,
savrulup savrulup sokaklara
söylediğim şarkılar
süsüydü ömrümüzün,
yitince bulunmaz zenginliğimiz..
Ne güzel günlerdi ah
ne güzeldin gençliğim;
gönlümü tarih düşüp
ömrünce yol gözledim,
yazık ki sen beklemedin.....)

İki derde yenik düştüm ne çare:

biri aşk

biri düştün düşe sızım sızım yüreğim ...

Taşa çaldım derdimi,

taş çatladı kıvrım kıvrım kök verdim;

güle sardım kendimi,

gül kurudu derdim azdı yürüdü..

İnsan ki hasreti kadar:

belki bin sevda bin ayrılık

fakat

bir aşk bir intihar

bir ömre ancak sigar.

Nihat BEHRAM
(Varlık 1101, Haziran 1999)

MEHMET TANER (1946):

Son yıllarda görmezden gelinip köşe bucakta bırakılan şairlerimizden biridir Taner... Bu ihmal ediliş şair bolluğundan oluyor sanıyorum. Toz duman durulunca gerçek şairlerin parıltısı göz kamaştıracak biçimde köşelerinden görülmektedir.

Bu yıl Taner'in toplu eserleri; "Küflü Şimşek" adıyla Yapı Kredi Yayınları arasında basıldı.. *Varlık* ve *Kitap-lık* dergilerinde başarılı şiirleri yayınlandı. Gerçek şairleri, yaşamın gelgiti içinde göremediğimizin kanıtı bana göre Taner!

10

DEMİRBAŞ KALPAZANLIKLAR

5.

Uzatacağım nihayet, dereye ayaklarımı
Gümüş tırnaklarıyla göçtüğü sabah gölgem
Önü sıra uzanacağım, masum tepelerin
Ve "çocuk kollarım çıkacak içimden."*

Fazıl'inkiler, haylaz, bacak gibi;
Cahit'in kolları, pencerelerden narin;
Ziya Osman ve Les Fleur du Mal! İtra
Dönmüş bir çift karbon gibi, derin

Çıkacak göğsümden, Hemşire! Muhip'in kolları!
Asıl, dipten gelecek yemiş tutan elleri babamın.
Malazgirt Meydan Muharebesi fişkıracak
göğsümden...

Kaçmış olacak sanıyorum gözümden:
Yoksa bu mısra nasıl girer kitabıma, Yarım?
Ve Tamam çıkmış, nasıl, kitaptan
Kula Halıları, Allahım!

(*)Mustafa Şerif Onaran

Mehmet TANER
(*Varlık 1106, Kasım 1999*)

SİNA AKYOL (1950):

Sözcük tutumluluğu çok, sözcüklerinin anlam alanı geniş bir şairdir Akyol. Kıyılarda köşelerde, gözden uzak noktalarında gezinir şiirin. Onun için herkesten değişiktir söyleyişi.

Bu yıl önce NoYİRMİYEDİ Yayınlarından *İkinci Kitabı*, sonra Yapı Kredi Yayınlarından toplu şiirleri *Belki Çiçek Dağına* çıktı. Sina Akyol'un bu yıl içinde yayımladığı şiirlerin hemen hemen hepsi iyiydi. Buraya alacağım şiirin seçiminde oldukça zorlandım.

Sina Akyol diyor ki "bal ve baldıran bahsine çalıştım." Şair sözü gerçektir, dikkat edin iyi diyor, doğru diyor. Siz de yaşama iyi çalışın:

ÇALIŞTIM 11

Öğlen
kendine terlerken,
duvar sakindi
böcek telâşlı.

Anladım; mana-
sına çalıştım

Yordun beni,
ter bıraktım.
Ben sonra sırtım-
la üşüdüm.

Pek üşüdüm; ayaz-
lara çalıştım.

Ağudur diye!
Şurûba siner.

Dil ki şurûbun
katresini zehreder;

Hay baldıran! Bal-
bahsine çalıştım.

Sina AKYOL
(*Kitap-luk 35, Kış 1999*)

A. HİCRİ İZGÖREN (1950):

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun acısını duyan ve duyuran soylu şairlerimizden biridir İzgören.

İzgören'in şiiri; bağırılmaz, büyük acıları dile getirdiği için sessiz ama derindir. Bunun için de haykırmaktan daha işlevlidir. Şiiri, alır götürür insanı, o diyarların kanamalı toplumuna, artık hiçbir şeye gözünüzü, kulağınızı kapayamazsınız.

Bu nedenle soylu bir görev yüklenmiştir şiiri... Keşke öyle olmasaydı da mutlu bir doğadan ve çalışkan yurttaşlardan söz eden şiirler yazsaydı...

İşte İzgören, oraların gerçeğini yazarak görevini yapıyor. Çok mu suçlu?

KILIÇ ARTIĞI POE-TİK-LER 12

I

Masallarımız aynı düşlerimiz bir
Aynı ateşin yaktığı ağıtlardan geliyoruz
Kentin en uzak köşeleri
Hüznün ele verecek seni
Öyle mahzun bakma çocuk
"Devletin ve milletin bekâsı" zedelenir

*Orda aşka yardım ve yataklıktan
Sabıkalıdır şiir.*

II

Acı ata yadigârdır
Bin yıllık bir tarihi var
Beni bana kırdırır
Kehribar bir tesbih gibi
Çek çek bitmez
Kimi zaman yaşayıp yaşamamak
Birbirine eşittir

*Orda zembereksiz bir saat
Kırık bir keman gibidir şiir*

III

Hüznü bir bohça gibi vurup sırtına
Söyle hangi acıydın viran evlerin
Kanlı bir mendil kaldı geride
Serin bir su yavru bir kuş gibiydi
Meçhulümüzdür nasıl bir ölüme gelin gittiği

*O mendilin kokusunda
Kanın dördüncü halidir şiir*

./..

A. Hicri İZGÖREN
(Düşlem 21, Ocak 1999)

TAHİR ABACI (1951):

Tahir Abacı'nın şiiri; değişik tatlar aldığım bir şiir oldu. Bunu sizlerle paylaşmak istedim. Üzerinde durdukça renklenen bir şiir bu. Akıl ve duygu payı iyi ayarlanmış, dozu tutturulmuş bir şiir. Şiir dilindeki sıçramalar da ustalıklı...

Tahir Abacı, çıkışından bu yana epey ustalık kazandı.

13

İÇTİMA

Kırmızı kışa ak kar yakışmıyor
Avucunda göl tutan ormana sarı sıkıntı

– Miguel, bayrağı Abuzer alsın

Mahcup bıçak, şiire bunlar yakışmıyor
Çömel ve cebelleş tıkanmış lavabolarla

– İvan, çiçek atarlar çelik yelek giy

Davacıyız, şehre alınmıyor yılan yastığı.
Hindiba evveliyat katibi arsanın, tanışımız

– Michel, asmada acıdır çelik

Ayrılmışın işi mi zor, hiç kavuşmamışın mı?
Tıkanalı selamlar geliştirdi endüstri

– Dimitri, biz o konuyu yoktan var ettik: beraberliklerden

Ben erbain söylerim arastalar cemre anlar
Kekeme olsam erişecekler, bilakis dilim mermi

– Abuzer, sağrılar susamış ovalara...

Tahir ABACI

(Adam Sanat 161, Nisan 1999)

MÜSLİM ÇELİK (1952):

Cicik; göğüs, meme demek, doğaldır ki inek memesi değil burada sözü edilen. Şiirde sevgilinin yapısından etli, butlu doğallığından söz etmek, sanat içinde kalındığı sürece neden doğal sayılmasın ki. Ayrıca şair, ustaca, müstehcenliğe varmayan erotik kapalı bir söyleyişi de seçebilir.

Sevgilinin halklaşması, somutlaşması Cumhuriyet dönemi şairlerinin yaptığı doğru ve ileri işlerden biridir.

14

CİCİKLER

İki dudak arasına mor dut ucu
Elleri kalçalarında şıp şıp vuran
Islaktı dil, emiyor musluğu
içinde dağlar yanıp çöl sökülün
gözlerin akı birazdan kayar

Üzerine oturunca gökte yıldızlar
oransızlık oranıza aldığınızı
Ağzınızdan çıkacak damlada
tohumu gömmek ve denize
yalam yalam yaladığınızı
biraz da bırakınız öne koyayım
yüzünün rengi sonradan gelir

Kızıl hançerler grubu sona
dokunuyor, anmalıklar sunulsun
nice uğraşılardan kargımış, tadıyorum
moru. Çapraz ağ, üstelik suyu,
biliyorsun da, öyleyse kimlersiniz
koro başıyla, biz, siz misiniz O.
Çok haklılar. Çimene bakıyorsun
koyulmak tadı.

Ağzına aldığın borazan diner.
İkili dudak arasında mor dut ucu

Müslim ÇELİK

(Adam Sanat 158, Ocak 1999)

HİLMİ HAŞAL (1954):

Hilmi Haşal; bir şiir erinin söylediği "şiir dedikleri korkunç dikendi." sözlerinden yola çıkarak, hem Haşim Çatış'ı hem de kendi şiir uğraşını sorguluyor.

Bu yaptığı, gittiği yolu ölçmenin duraklarından biridir. Uykusuz geceler niçin sürdürülür? Yaşamın anlamını kapsar mı bu uğraşlar?

Kuşu mu yoksa bir başka kuş mu ne ölürken en dokunaklı şarkısını söylemiş!... Yoksa bu dikenli yol, o şarkıyı söyleyecek şairi alıkoyan başarısızlık duygusu mu? Bir sanrı mı, şiirden uzak kalmak korkusu mu? Şairin, çevrenin aldırışsız-lığına bir uzun suskunlukla verilen buruk yanıt mı? İşte Haşal'ı bu şiirde işin bu yönü daha çok sarsmış, uğraştırmış anlaşılan:

15

SON ŞARKI

*"Bu son şarkı silahlarım tükendi
Ne bir sevgili ne bir gül
Yanıma alıp gezdiğim beş yıl
Şiir dedikleri korkunç dikendi"
Haşim Çatış*

"Şiir dedikleri korkunç dikendi" yakan dünyayı zamanı da, teni de tını de. Otları da, çitleri de... herkes kendi acısını götürürmüş giderken, bunu bırakmış; herkes kendi şiirini; tortu ve toz üzere

masal avlusunda; yıllar, yollar, dünlerce, yas (ve haz binde bir) olan oldu, sözcükler yenildi, tüketildi en çok acıda ses yok şimdi; yazılanlar filiz sürdü belki. (belki sonra kurudu) ama yaşımız hiç durmadı, mutluluğa küs geçti sanki sanki güller umudun dili değildi, öylece soldu aylar ellerini yudu kanlı yaz, astı nardan güneşe aşkları da... herkes kurtulduğuna (mı) sevindi için için; kalırken kirlerine, kinlerine ve kuşklarına tutsak ket yılını

hain bir yalnızlık hükmediyordu doğaya, zaman az, ah ölümü duymak için zaman az, çünkü en son yalnızlık o batıyor yüreğime tutunmak, iğneli bulutları altında şiirin şimdi, bunca gri yıl niye, ömrün kül korkusu "bu son şarkı" için "yanıma alıp gezdiğim", amansız yanılğı niyeydi, diye bedeli değilse çok sevmenin doğada, yakınmaya zaman az birdenbire boşalıyor çünkü bulutların hüznü birdenbire tüketiyor çünkü saltanatı güneşin...

Hilmi HAŞAL

(Milliyet Sanat 462, 15 Ağustos '99)

SERDAR ÜNVER (!955):

Yeni Biçem'in edebiyatımıza tanıttığı iyi bir şairdir Ünver. Bunu bilhassa vurgulamak istiyorum. Müritten geçilmeyen şiir lobimizde kendi ülkesinde yalvaç olamayanlar gibi, Serdar için bizimkiler de dışardan onay bekler dururlar. Oysa Serdar yayınladığı iki kitaptaki sağlam şiirleriyle rüşünü kanıtlamış durumdadır. Serdar'ın üstüne mührümü basmak için, iki kısa şiirini katmerli olsun diye aldım buraya...

Ben Garip Akımından bu yana kısa şiire çok kuşkulu yaklaştığım için, burnuma S. K. Aksal, B. Necatigil anıştırmalı sesler geldiği halde, çok sıkı şiirleriyle karşılaştıkça haksızlık yapıyormuş duygusundan kurtulamadığım için şimdi huzuru-nuzda günah çıkartıyorum.

Serdar'a son sözüm; biraz daha genişle, biraz daha derinden git... Yaşamın da altını kazı:

16

KAZI

Ummadı kimse: "Kaç zaman
kimler denemedi ki...
Hem, diyelim buldunuz:
Ya kalan, geriye?..

Değer mi?"

Değerdi... Ve bulduk!
Kat kat kazmak-
tı belki de yaptığımız, kırık
delik bir aynayı...

Biterayak bizden bir iz
kaldı böylece...

Serdar ÜNVER
(*Yeni Biçem* 70, Şubat '99)

DÜN

Düne dön-
Dün iyi

Ne var yok-
San orda

Ki çoktan
Ay güneş

Beklerken
Kaç-anı

Serdar ÜNVER
(*Yeni Biçem* 72, Nisan '99)

İLYAS TUNÇ (1956):

Beynindeki elektriklenmeyi, yüreğindeki yangına dönüştüren, Anadolu'nun duygusal şiirine bir nebze düşünce katan ve bunu başaran ender şairlerimizden biridir Tunç...

Savrulmalar adıyla yazılan şiirleri, Enis Batur düşünce hanesine alsın ve bassın, iyi bir iş yapmış olur. Öylesine savrulduklar ki güme gitmelerinden korkar hale geldim. Albenisi olmadığı için de bir başkasının basacağını sanmıyorum.

Tunç'un duyargaları içe ve dışa söylenceler gibi sokuluyor; Kıyı köşelerdeki insan durumlarını bir güzel gözlerimizin önüne seriyor.

17

SAVRULMALAR-22

SAĞIR MİDYE

Günlerdir insan içine çıkmıyorsun, dedi.
Coğrafyam sınır tanımaz, dedim, kendi
içimde bir yolculuktaydım. Kovalar sal-
dım derin kuyulara. Çektiklerim çıkırkta.

Yalnızlığım! Maskesiz tepkim! Bilge reh-
berim! Madensel akışlardan, köpüren bor-
salardan sana sığındım. Sana sığındım seri
üretimlerinden kirli ilişkilerin. Paylaşacak
bir şey yok. Uzat gözyaşı şişelerini. Dağıl-
sın yürekte çöreklenen tortu. Ilıman ikli-
minde dinsin ürpertilerim.

Kim bilir neler söylenmiştir arımdan?
Tespibhöceği gibi adam. Sağır midye.
Kapalı kutu. Banadokunma çiçeği... Kötü
sözler bumerangdır; bulur sahibini. Bırakın
beni!

Tanrılar, tefeciler, tacirler, sinsi virüsler,
etiksiz genler... Kurtlanmadım ki kurtlar
arasında. Eğrelti otlarından öremem çatımı.
Peşimde kentlerin kemendi. Bırakın beni!
Bırakın beni!

Günlerdir insan içine çıkmıyorsun, dedi.
Dedim, bir imgelem kuşuyum. Her iklim-
de yaşayamam. İncitiyor bu yağmurlar
gövdemi.

İlyas TUNÇ

(Pencere 18, Eylül-Ekim '99)

AYTUĞ USLUTEKİN (1957):

Çok mu yeni bir ad? Öyle değilmiş aslında!
YKY, *Kitap-lık* dergisinin bu yıl yaptığı çok olumlu işlerden biri de dergide Uslutekin, Kaplan, Arifoğlu gibi nitelikli yeni şairleri bize tanıtmayı oldu. Gerçi, Necmi Zekâ ve Sefa Kaplan daha önceleri bazı kitaplarıyla önümüze gelmişlerdi. Bu şairler, şiirleriyle bu yıl çitayı yükseltmiş olarak karşımıza çıktılar.

Uslutekin'in, *Kitap-lık* dergisindeki üç tanıtım şiiri de nitelikli şiirlerdi. Öyle ise Uslutekin, hoş geldin dikenli bahçemize... Yazgında, şiir denilen zakkumdan zıkkımlanmak da varmış demek... Başın, fazladan ağrımazın da!...

MUMYA

18

Korkma, özgürlük şımartılmıştır, korkma, çocuk.
Bulutlardaki değişimleri izle, hepsi yalandır.
Ruh bedenden bir kere çıkmışsa...
Ölü bir firavundan farksızdım ben de orada.

Açlık insanı olgunlaştırır, korkma.
Kum-duyguları içimi bir kez daha doldursun, köprüler.
Mum ışığında, aşkın eprimiş yüzüne bakacak.
Yepyeni bir pırıltı kazanıldı.

Korkma, çağlıların anayurdu.
Gençlik tapınağı, hangi merdivenle çıkılır sana.
Yolların yüzeyinden aldım alevden gömleğimi.
Aynalar şehrinde bir mumyaydım artık.

Çöl, adı olmayan bir göldü.
Simdendi doğu limanlarındaki iklim, uymuyordum.
Korkma, çocuk, korkma, basamaklar.
Birer birer tırmanılacak.

Özgürlük şımartılmıştır ömürler geçti.
Kartal konacak bir dağ arar fakat bulamaz.
Alnımda biriken terdim akıtıldım.
Nil ırmağı küreklerini çek sonsuzluğa.

Aytuğ USLUTEKİN
(*Kitap-lık* 37, Yaz 1999)

OSMAN HAKAN A. (1959):

Haza iyi şairdir Osman Hakan A. , yazmıştım ki durdum. Haza nerden çıktı, yazımı doğru mu? diye kuşkulandım. Açtım sözlükleri, yazım kılavuzlarını: Önce yazımı yanlıştı, ikinci (â) harfinde uzatma imi vardı. Ayrıca, bu, şu, o anlamına geliyordu. Tosladık yine duvara derken; TDK'nın eski, Atatürk'ün kurduğu TDK'nın sözlüğünde argoda: eksiksiz, kusursuz anlamlarına geldiğini görünce sözcüğe mayna edip tartışmaya son verdim! Ne de olsa yaş kemale erdi, artık biz de azıcık lügat eskitelim dedim.

Osman Hakan A., her yoldan, her sözcükten şiire çıkıyor... Çıkamaz sokaklara sapması yok. Sesi, şiirinde çok önemli bir araç olarak kullansa da bu yapmacık duygusu verip sınıtlıyor. Seviyorum günlük işlerden söz eder gibi-yazdığı şiirleri, doyumsuz tatlar veriyor bunlar bana...

Buraya önce 'Elveda' şiirini alacaktım sonradan vazgeçtim. Beğenmediğim için değil, Çevir Sayfayı şiiri, seçtiğim şairlerin şiirleriyle karşılaştırmalı, çapraz okumalar için daha uygun olduğu için yeğlendi.

19

ÇEVİR SAYFAYI

Çevir sayfayı... kopsun!..
çözülsün, tendeki işaret...
şimdi bir kitabın yaprakları arasında
duran mektup... et ve tırnak...
istenmez artık...

Çevir sayfayı... düşün!..
ömrün en seçkin parçaları... eller
giderek başka bir şeye benzerler... lekeli...
okumak ve okumamak arasında... sözlerle
gölgeli... bir akşamda kaybolmak
bir annede kaybolmak gibi...

Çevir sayfayı!.. Sayfalar kumaş...
ben onun ipiyim... suyun seyri bir halı
aşmır... bir tene dokunmak ihtiyacı
su buruşur... sızdırmaz birbirine anıları
etmez itaat, ömrün en seçkin parçaları
sanki, su toprağın toprak suyun payandası...

Çevir sayfayı!.. Aşk, senin isminde gizlidir...

artık Mektup ve Kitap, ne et ne de tırnak...

Osman Hakan A.

(Varlık 1101, Haziran 1999)

ZEYNEP UZUNBAY (1961):

Kadın şairlerimiz deyince kızıyorlar, oysa ben kadınların cinselliğe bakışından söz açacaktım. Gülten Akın, *Kestim Kara Saçlarımı*'da, Türkân İldeniz, *Taşra Kızının Deliceleri*' adlı şiir kitaplarında kadının şairliğini kanıtlamak için az uğraş vermediler. Ürkek tavşan gibi yaklaşıyorsunuz aşka diye, az takaza etmedik onlara. Sizin sevgileriniz yapmacık, duygularınızı gizliyorsunuz, kekeme bunlar demedik mi?

Çok mu uzakta kaldı bunlar? Kaldıysa ne mutlu kadın şairlerimize. Ben Zeynep Uzunbay'ı orta kuşağın en kem kümsüz, en cesur, en dobra şairi ilan ediyorum. Sözü dolaştırmıyor. Kendine vehimlerden örülmüş tabular yaratmıyor. Aşkolsun kardeş sana aşkolsun!

Sonuç ne mi? Niye ben, iki yıldır seçip duruyorum Uzunbay'ı...? Çünkü; şiiri içten, gidişi iyi, şiiri genişliğine ve derinliğine açılmışlı..

Uğurlar olsun Uzunbay, Uğurlar olsun yolun:

20

GİBİYDİM DEĞİLDİM

*uykuna dokunan ellerimi sen şarattan
sonra sayıkladın bütün gün*

*kadınındım bir zamanlar
lavanta mavisi asardım çıktığın çivilene
bakır test, akpeşkir, ruhumuz üryan
bize hangi dünya ah hangi ömür bize
oğlum duruşlu, dönüp birden bakışlı
hangi yorgunluk lavanta esansıydı öyle*

*başka hayatlar girdi araya
karıştırıyorsun*

*bir gün özleyerek uyandım
aynaya baktım, mavi bir tılsım
usul tatlı çözüyor utangaç kanımı
meftûn turnalar konuşuyor dalgınlığıma
muamma olmuş kalbimin tezkeresi
okunmuyor tevellüdüm hülyanın buğusunda*

*ümidin esiri gibi davranıyorsun
seni kim taktı bu tırşe küpelere*

*hayır, kızı olsam bir çaresine bakarmış annem
dönüp bakmıyormuşum koyduğu ada bile
yanılıyorsun çitlembiğim, mır mır kedin değildim
evet, ama, yalnızca bu değil, sanki
komik çocuklar da büyümüşüm koynundaki acıya
cumbalıydı evimiz, lavanta, bakır... sonrası sır*

*gibiydim, değildim, ama neyidim
öyle olsun, maviydim, boyu beni içine*

*Zeynep UZUNBAY
(Bahçe 16, Yeni Kış '99)*

BİRHAN KESKİN (1963):

Yeryüzü biçimleriyle insanın psikolojik yapısını özdeş kılmak, evet düşünülüp yapılabilecek benzetmelerdendir. Böyle düşününce dağı mı ele alayım, ovayı mı diye az düşünmedim. Ovayı yeğlemek; edilgin bir yapıyı mı imlerdi? Ya ovanın bağrındaki dipsiz, durgun göl birikintileri... Ya onun dev dalgaları!...

Şairin; kendini özdeşleştirdiği yeryüzü biçimi, kendisiyle örtüşür mü bakalım? Önceleri görünmez olan nelere nelere rastlanır geniş ovalarda... Ayrıca; yollar da kestirme ve kuş uçuşu değildir asla!

Yeryüzü Halleri /4

21

OVA

İki yanım dağ, üşüdüm heybetinden
bir adım daha güneşe, bir adım daha
bir adım derken... genişledim
uzağım artık kendimden.

Kurumuş bir bataklık göğsümde
ayaklarımdan uzak duruyor su,
ve sessizliğin yankısıyla kuruyorum
kendimi yeniden.

Mutlak ıssızlıkla buluştum,
mutlak kopuştum hatıradan.
Bir şey değilim ben, geç benden.

Ağaç tutunacaksa bende, köklerine güvensin
Yol gidecekse varsın gideceği yere
sabahın sisi ayaklarımı yalıyor
gece de geçsin benden.

Sustum, yeryüzü olacağı gibi olsun.

Açtım kendimi, dümdüz, ovayım ben.
Rüzgâr vurdukça bana, çınlasın çimen.

Birhan KESKİN
(Kitaplık 37, Yaz 1999)

NECMİ ZEKÂ (1973):

İlk şiir kitabı *20 Şiir*'den sonra koyduysan bul, Necmi Zekâ'yı... Bir ara değişik konularda düzyazılarına rastladım birkaç kez. Neyse bu yıl çok hararet, dergilerde başarılı şiirleri var. Ele aldığı konular da çok değişik!
Çin Odası, Kafka'nın anlattığı Çin işkencesine mi dönüşüyor ne?

22

ÇİN ODASI

o bir ticaret manyağı tablolar satın alır
ben ilahi güçleri bulurum o tabloların içinde
sen ben ve aramızda bir kurye

kurye sinemacı diliyle konuşur *"asıl önemli olan yakılmayan ışıklar..."* asıl ben bu sözlerle
hiç aldırmadığım halde gizli anlamlar arayan
öfkeli bir genç durumuna düştükçe
o bütün kızları kendine bağlıyor
"ticaret parayla ilgili değil ilahi güçlerle konuşma sanatı..." o bunu iddia ediyor:
ifade yeteneğimizin ispatı
öyle değil mi sorusu ... öyle değil mi?..

bu işaretler Çince ama okumak kolay
can sıkıcı soruları sıfırlayan okumuşluğu
ilâhi dayanışmalarla şımarır hep o ilahi dayanışmalar
böyle birinin gün boyu odasından çıkmaması için
çok ciddi bir nedene ihtiyacı var kafatasından
komik bir şekilde nefes alması
ve gayet düz
düzgün bir ifade yeteneğine sahip olması

ticaret manyağı gülüyor gözlerimin içine bakarak
bir fikri olabilecek her insanın gözlerinin içine bakıyor
"bir zihnin mahvı ona duymak istediklerini anlatmak..."
gözlerini yere dikip homurdanmıyor

kurye bir çengelli iğne
o Çince işaretlerden biri gelip biri gidiyor

Necmi ZEKÂ
(Varlık 1101, Haziran 1999)

FAİZE ÖZDEMİRCİLER (...):

Özdemirciler, şiirde iyi bir başlangıç yapmıştı. Fakat son zamanlarda paranoit kuşkuları diline dolayıp duruyor. Bunların sağaltıcı bir yönü olur mu bilmem?

Bu yargılarım terapi şiirinden kaynaklanmıyor! Ayrıca, .bu şiirindeki ironi, sağlıklı bir bakışı muştuluyor:

TERAPİ

23

öyle sevdim, öyle sevdim ki portakal
kabuğunun o en çok yüksek tavanlı
evlere yakışan kokusunu...

turuncunun yanması iyiye işaret
değildir! üstüme geliyor şehir, canımı
yakıyor ada! dünya çok uzakta...

siz oranj giysilerinizle ayaküstü hep
kokteyllerde yeşil reçeteli imgelerimin
dedikodusunu yaparken, nasıl inanırım
böyle olmasını istemediğinize!..

doğmadan öldürmek istediği son
çocuğuydum annemin... en çok beni
sevdi!

denize karıştı sütünün yarısı, öbür
yarısını bildiği gibi kullandı dünyanın
yoldan çıkmış bağışıklık sistemi.

enginlere daldım anne, en az iki kişi
olmalıyız korkunun üstüne yürürken,
sen de dalmalısın benimle.

bir psikiyatrist kazılar yaparken
çocukluğumda dedi ki: "turuncu
kazağınızla gelmelisiniz terapiye,
anneniz de olmalı yanınızda ve hatta
turuncu olmalı rujunuz da! "

İstanbul, Şubat 1998

Faize ÖZDEMİRCİLER
(Yeni Biçem 71, Mart 1999)

NİLAY ÖZER (1976):

Çok çalışkan, bu yaşta bu denli çok yazıp çizmek ne güzel! Dikkat et demeyeceğim; çünkü Nilay şiir koklanacak yerleri, köşeleri, bulabiliyor. 'Balıkpazarı' iyi bir şiir olup çıkıyor elinden.

Sevmek, sevişmek ortak yapılan bir eylem değil mi? Modaya uyarak kadınlara sevişmelerden hep yarım baş ağırları mı kalır?

Nilay'ın şaşırtıcı bir izlek skalası var. Kolay gele sevgili Nilay, 'Manolya' verenlerin bol olsun:

ZEHİR ZAKKUM ZAMANLAR 24

ömrüme zarar veren erkekler-sevdim
cam kırıklarıyla sundular tenlerini
seviştikçe çoğalan ellerine inandım
uzun... çok uzun ayrılıklardan sonra
sabırsız bir çarmıh gibi açılan kollarına
çarmıh sarmaşığydım usul usul dolandım
bana nazlı ölümler
korsan ürpertiler bana
bana aklı çelinmiş geceler kaldı

ömrüme zarar veren şiirler sevdim
aşka ait bir damar kesilmiş gibi
kızıl atlar boşandı içimin aynasından
kanadım sözlerde gözlerde pıhtılandım
infilaktı ihtilaldi laneti üstümeydi
sözlerin yalanından yılanından gözlerin
bana düş
bana gizem
bana zehir zakkum zamanlar kaldı

ömrüme zarar veren şehirler sevdim
yıkılmayı sevdim hep o enkaz hâlîmi
bir depremi tek başıma karşılayabilmek için
boşaltılmış şehirleri bekledim
harçsız kuleler örüp kaldırım taşlarından
gençliğimi felaket müjdesinde denedim
bana çığ
bana boran
ve umarsız aysarı
ah! bunca zararına sevmenin
neresinden dönsem geçmiş zamandı...

*Nilay ÖZER
(Bahçe 14, Ağustos-Eylül 1999)*

ZEYNEP KÖYLÜ (1978):

Suçlu, günahkâr insan söylencesi, insanın cennetten kovulma söylencesine bağlıdır. Bu yüzden sağlıklı insanın yakasına yapışmıştır suçluluk duygusu...

Sevginin anahtarı doğru yolu bulacak, günah utancından insanlığı kurtaracaktır. Bu söylenceler, insanlığın çocukluk hastalığıdır.

Kurtulabilecek miyiz? – Çok zor!

25

ZAN

zamandan önce doğdum. bir avuç sestî ömrüm
gölgemin izi kaldı karanlığın ağzında
aynada haritasız unutmuştum denizi
annemin göğsünde eskiyen aşkı
ben günah işledikçe incelmisti arz
döndüm! kabileydiniz çok yüzlü bir çarımhta
beni de terkederken bir Tanrıyla aldatın

hiçbir sesi sevmeydi ağzımdaki uçurum
serçelerin duasıyla büyümüştüm bir gece
avlunuzun kıızıydım. çok denedim ölmeyi
her sokak sevişimde kanardı bileklerim
rüzgârı içimdeki en eski büyücüydü
onarırdı çöllerde kırılan esasını
gölgeme bağdaş kuran ay perisiyle

masallar ki o eksik gölgemden kalmışlardı
yüzümün yittiğini söylediğimde babam
bendim gökyüzünün son götürdüğü uçurtma
adanmış bir kuyuydum odaların yasına
ırmaklar hiç dönmedi. oysa döndüm

k a b i l e y d i n i z
zaman şimdi zan altında

5. 4. 1999

Zeynep KÖYLÜ

(Bahçe 14, Ağustos-Eylül 1999)

ERGİN GÜNÇE (1938-1983):

Şanssız biçimde, Ankara'da bir uçak kazasında ölen Günçe'nin *Gencölmek* adlı bir şiir kitabı vardı. Ölümünden sonra 1986 yılında tüm şiirleri *Türkiye Kadar Bir Çiçek* adıyla yayımlandı.

Bu yıl evrakları, kitapları arasında temize çekilmiş birçok şiiri bulundu ve bunlar yayımlandı. İçlerinde çok nitelikli şiirler de vardı. Kötü yazgılı bu şairi, saygılarımla önünüze getiriyorum.

Toprağı güneşli olsun...

HIZLA ESKİYOR YÜZÜM

Belki de Tanrı dünyaya her zaman inmek ister
Dünya da kendisini her zaman aramıştır
Durup dururken yoksa ne diye erkenden kalkıyorum ben
Boşuna mı bütün bu tülipenler
Bir yazın son günlerini resimleyen bahçede
Bunlar ve sevdası varlığa dolaşmış yalnızlıklar
İster, elbette bir tanrı ister
Baş üstüne asılmış bir takvim gibi hesaplı
Gösterişli kılan gümüş bir gerdanlık gibi yoğun
Esmer bir boyunla bir göğüs kavşağında

Tanrıyla buluşmak derin musiki ve güzel sözcükler ister
Sahaf dükkânlarında kalın ciltli kitaplar görüyorum
Örneğin içi kedilerle ve kuşlarla dolu ansiklopediler
Ceylan derisine kalın harflerle yazılmışızdır
Durup dururken yoksa böyle bir şey
Benim durgun gönlümü ne diye çalkalasın
Ne diye aklımdan geçsin denizler ve denizciler
Kuşlara yem serpsin bir çocuğun gözleri
İşte bütün bu haberler, havadisler de gösteriyor
Tanrı aramıza her zaman gelmek ister

Sanki sakallı bir adamın ilkokul önlerinde hiç ses etmeden
Macun satmasında büyük hikmetler aramalıyım
Hayatı ancak şaşırırım ben bu toylukla
İşte büyüklerim de öldüler, hızla eskiyor yüzüm
Zaman bana durmadan şarkılar öğretiyor
Bense bir düğün gibi uzamaktayım
Çengiler, çalparalar, defter ve kokular
Evet şekerim bir gün daha sona eriyor
Güneşin batışını sayı sayarak kutluyoruz
ve hafifçe kaydırarak şapkamızı başımızda

Ergin GÜNÇE
(Adam Sanat 161, Nisan 1999)